

«شیخ طوسی»، مرجع مجتهدان و مؤسس حوزه علمیه نجف

شهید استاد مطهری درباره مؤلف دو کتاب از کتب اربعه شیعه می‌نویسد: شاید در میان علمای اسلام به اندازه شیخ طوسی کسی خدمت نکرده است و شاید یکی دو نفر به ایشان برسند.

شهید استاد مطهری درباره مؤلف دو کتاب از کتب اربعه شیعه می‌نویسد: شاید در میان علمای اسلام به اندازه شیخ طوسی کسی خدمت نکرده است و شاید یکی دو نفر به ایشان برسند.

به گزارش خبرنگار آیین و اندیشه خبرگزاری فارس، در ادامه معرفی مفاخر و بزرگان شیعه، در این شماره به معرفی «شیخ طوسی« می‌پردازیم.

در شماره‌های پیشین «ابن فهد حلی«، «سید بن طاووس«، «سید بحر العلوم«، «شیخ مفید«، «شیخ صدوق«، «شیخ کلینی«، «علامه حلی«، «سید مرتضی« و «سید رضی« معرفی شدند.

ولادت

ابو جعفر محمد بن حسن طوسی، معروف به «شیخ الطائفه« و «شیخ طوسی«، در رمضان المبارک سال 385 هجری قمری (995 میلادی) در طوس دیده به جهان گشود.

ایشان از ستارگان بسیار درخشان جهان اسلام و شیعه است و در فقه، اصول، حدیث، تفسیر، کلام و رجال تالیفات فراوان دارد و خدمات ارزنده‌ای داشته است.

طوس

طوس یکی از چهار شهر معروف خراسان بود. شیخ طوسی در کتاب الفهرست، خود را طوسی نامیده است. شهر طوس در زمان اقامت شیخ، زیر سلطه و فشار سیاسی ترکان نومسلمان غزنوی قرار داشت که بالتبع شیعیان آسایشی نداشتند.

شاید علت اینکه برخی از مورخین و تراجم نگاران به اشتباه، شیخ طوسی را شافعی مذهب دانسته‌اند؛ نفوذ و گسترش سیاسی شافعیه در خراسان باشد.

از لحاظ فرهنگی، شهر طوس یکی از پر آوازه‌ترین شهرهاست؛ از آنجا شاعری مانند «فردوسی«، نابغه‌ای در فقه، کلام، حدیث و تفسیر نظیر «شیخ طوسی«، دانشمند و محقق برجسته‌ای مانند «خواجه نصیرالدین طوسی« و شخصیت بزرگی مانند «غزالی« برخاسته‌اند.

خاندان شیخ طوسی

خاندان شیخ طوسی تا چند نسل همه از علما و فقها بوده‌اند. پسرش شیخ ابو علی ملقب به «مفید ثانی«، فقیه جلیل القدری است و کتابی به نام «أمالی« دارد و کتاب «النهاية« تالیف پدرش را نیز شرح کرده است.

دختران شیخ طوسی نیز فقیهه و فاضله بوده‌اند.

شیخ ابوعلی، فرزندی به نام «شیخ ابوالحسن« داشت که بعد از پدرش مرجعیت و ریاست حوزه علمیه به او منتقل شد.

تحصیلات شیخ طوسی

شیخ طوسی در سال 408 هجری یعنی در 23 سالگی به بغداد مهاجرت کرد و تا پایان عمر در عراق ماند و پس از استادش سید مرتضی علم الهدی، ریاست علمی و فتوایی شیعه به او منتقل شد.

شیخ طوسی مدت پنج سال نزد شیخ مفید درس خوانده است. سالیان دراز از سید مرتضی بهره‌مند شده است. استادش سید مرتضی در سال 436 هجری درگذشت و او دوازده سال بعد از سید در بغداد ماند، ولی بعد به علت یک سلسله آشوب‌ها که در نتیجه خانه و کاشانه‌اش به تاراج رفت، به نجف مهاجرت کرد و حوزه علمیه نجف را در آنجا تاسیس کرد.

شخصیت و عظمت علمی شیخ طوسی

شیخ طوسی مؤسس حوزه علمیه نجف است.

کتابی در فقه به نام [#171&النهاية»](#); دارد که در قدیم الایام کتاب درسی طلاب بوده است.

کتاب دیگر او به نام [#171&المبسوط»](#); است که فقه را وارد مرحله جدیدی کرده است و در زمان خود مشروح‌ترین کتاب فقهی بوده است.

در کتاب دیگر خود به نام [#171&الخلاف»](#); آرای فقهای اهل سنت و شیعه را بیان کرده است.

اگر در فقه، [#171&شیخ»](#); را به طور مطلق بگویند، منظور شیخ طوسی است و اگر [#171&شیخان»](#); بگویند مقصود شیخ مفید و شیخ طوسی است.

شیخ طوسی نویسنده دو کتاب از کتب اربعه شیعه است. کتب اربعه، نام چهار مجموعه کتاب حدیثی است که از پراهمیت‌ترین کتاب‌های حدیثی